

PIKAL, Kamil. *Sunnitský islám v současné Albánii*. Praha: Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut mezinárodních studií, 2010. 76 s.

Oponent práce PhDr. Kateřina Králová, Ph.D.

IMS FSV UK, Praha 2010

Kamil Pikal se ve své práci zabývá současným postavením islámu v albánské společnosti, které sice časově vymezil posledními třiceti let, avšak – vědom si odborné vyhraněnosti svého tématu – shrnul také jeho vývoj od počátků až do konce studené války. Autor ale svou práci nevěnoval pouze historické reflexi islámu a jeho duchovních institucí, nýbrž se touto tematikou zabýval rovněž z teoretického a právního hlediska. Práci opřel o úctyhodně širokou heuristickou základnu sekundární literatury v češtině, angličtině a francouzštině, jakož i elektronických zdrojů včetně tureckých, albánských a bosenských. S ohledem na analýzu nejen sunnitského islámu, ale i beктаšije bych nicméně možná upřednostňovala název „Islám v současné Albánii“.

Autor práci rozdělil do šesti kompaktních tematických celků, v nichž vždy samostatně lineárně sleduje vyčtené téma. První z nich je kapitolou v podstatě konceptuální a věnuje se vývoj odbornému diskursu o albánském islámu. Detailně je zde rozebrána problematika albánského sekularismu, který je stavěn do opozice se současnými tradicionalistickými proudy. Kamil Pikal velmi trefně vysvětluje, proč se v tomto kontextu vyhýbá používání jiných ustálených výrazů, jako je nacionalismus nebo islamismus. Dotýká se rovněž otázky vlastní albánské národní a kulturní identity, ovšem tu blíže nespecifikuje. Druhá, chronologicko-deskriptivní část, která je založena opět především na sekundární literatuře, shrnuje náboženský vývoj Albánie od počátků islamizace za osmanské nadvlády, přes relativně vyhrocený meziválečný nacionalismus, až po militantní atheismus komunistické diktatury Envera Hoxhy. Tento historický výklad blíže poukazuje na postavení Albánie mezi orientalismem a moderním evropským sekularismem. Kapitulu uzavírá analýzou mezinárodních vztahů a zahraničních vazeb Tirany do pádu železné opony.

Třetí část se pak věnuje vývoji albánského islámu od počátku devadesátých let do současnosti a rovněž zohledňuje vliv mezinárodního dění (jugoslávské války, irácká krize). Chybí mi v ní ovšem pro čtenáře, který není s vývojem v Albánii dostatečně obeznámen, nepostradatelný popis jejího vnitřního vývoje a politického pozadí, na němž se teprve mohl implicitně rozvíjet islám. Ve čtvrté kapitole Kamil Pikal podává výčet oficiálních náboženských

institucí a jejich normativnímu ukotvení v albánském právu, přičemž právě jejich postavení kodifikované v letech 2008-2009 je značně novátorské. Postrádám nicméně odkazy na jednotlivé právní normy, z nichž zde autor vychází. Kratičká (pouze pětistránková!) pátá kapitola se zaměřuje na islámské náboženské organizace mimo rámec oficiálních albánských islámských komunit. Troufám si ale říci, že toto bezesporu zajímavé líčení by šlo obsáhnout jako samostatná podkapitola například do předešlé části. Závěrečná stať si vzala za cíl analyzovat roli islámu v albánské politice, avšak autor sám hned na začátku zmínil, že „rozsah (...) kapitoly neumožňuje důkladnou analýzu užívání islámských témat všemi politickými stranami Albánie“ (s. 54). Zřejmě proto se uchýlil k případové studii politických postojů Saliho Berishi, přičemž se rozsáhleji než jeho pozici k islámu (2 str.) věnoval jeho nacionalismu a euroatlantismu (3,5 str.). Spíše než o nedostatek prostoru šlo dle mého názoru o nedostatek času, se kterým se Kamil Pikal musel při dopisování své práce potýkat.

To lze pozorovat i na jiných místech, zvláště iritující je ale nedbalé zpracování úvodu a závěru, jakož i opakující se údaje („Nehleď na kostely a na mešity!“ – s. 9, s. 22 aj.), formátování textu a velmi početné překlepy (jen pro ilustraci nadpisy kapitol 3.3 a 4.1). Nemohu se ztotožnit ani s definovanou metodologickou koncepcí kapitol („Z metodologického hlediska jsou první tři kapitoly narativní a zbývající tři kapitoly deskriptivně-analytické“ (s. 4) – myslím, že samotný text je koncepčně mnohem zajímavější a rafinovanější!), ani s tvrzením, že „v případě posledních dvou kapitol autor zvolil místo povrchního popisu podrobnější analýzu modelových případů“ (s. 5) – bylo by velmi smutné, kdyby jen poslední dvě kapitoly nebyly povrchní a obsahovaly analýzu. To ale rozhodně není případ metodicky velmi dobře promyšlené Pikalovy práce. Po vylíčení dějin Albánie a Hoxhovy kriminalizace náboženství nelze souhlasit stejně tak se závěrečným tvrzením, že teprve nyní „albánský islám (...) prožívá těžkou krizi“ (s. 64).

Přesto si uvědomuji, že nemohu být na autora jinak sběhlého v akademickém psaní přísnější než na ostatní studenty. Logika textu, vnitřní struktura i samotný obsah běžné studentské práce přesahují. To ovšem neznamena, že může Kamil Pikal na své schopnosti hřešit! Úprava, jazyková korektura a především ledabylé zpracování úvodu a závěru mě sice vedou k navržení práce jako velmi dobré, vzhled k originálnímu a velmi odbornému zpracování tématu samého se ale přikláním (podle výsledků obhajoby) spíše k hodnocení na výbornou.